

Emese Tömösvári (Tübingen, Universitatea Eberhard-Karls): *Palatinul Nicolae Esterházy, adeversarul politic al lui Gabriel Bethlen. Lucrările unei ediții critice*

Poate că nu există o scriere propagandistică mai critică la adresa lui Gabriel Bethlen ca cel editat la Viena în anul 1621 intitulat *Magyar országnak mostani állapattyáról egy hazája szerető igaz magyar embernek tanáchlása* (Sfaturile unui om maghiar adevărat iubitor al patriei sale privind starea actuală a Ungariei). Însă, în afară de o ediție mai târzie din 1838, istoriografia literară nu o menționează la loc de cinste. RMNY (Tipărituri Maghiare Vechi) o cataloghează ca fiind o scriere politică, iar ca autor probabil este dat numele episcopului Toma Balásfi, pus în paranteze pătrate, iar dedesupt apare mențiunea „lucrarea unui autor anonim”. În cadrul acestei conferințe dorim să prezentăm noile rezultate ale cercetării apărute pe parcursul pregătirii pentru publicare a ediției critice a „Sfaturilor” demonstrând că această lucrare importantă, atât din punct de vedere filologic, cât și istoric a fost neglijat nemeritat de mult timp de istoriografie. Prezentăm ediția maghiară din 1621, manuscrisul latin realizat pe baza ediției menționate, respectiv acele două scrisori care apar în ambele variante, și care fac ca acest text, care se leagă organic de literatura propagandistică a războiului de 30 de ani, să fie și mai atractivă cercetării istorice.

Considerăm că rezultatul cel mai valoros al cercetării noastre este depistarea unui nou posibil autor al acestui text. Autorul acestei lucrări apărute în timpul negocierilor de la Nicolsburg nu poate fi Toma Balásfi, ci, conform viziunii noastre, poate fi identificat în persoana lui Nicolae Esterházy. Lucrarea este de fapt versiunea îmbunătățită și lărgită a unei scrisori deschise anterioare a palatinului. „Sfaturile” capătă o însemnătate și mai mare dacă luăm în considerare că a fost tradusă în limba latină de Paul Esterházy, fiul palatinului, probabil ca exercițiu la lucrarea sa „Mars Hungaricus”.

Prin urmare, în timp ce pe parcursul războiului de 30 de ani palatinul Nicolae Esterházy a scris această lucrare ca o armă propagandistică îndreptată împotriva principelui Gabriel Bethlen, fiul său, Paul Esterházy a refolosit lucrarea tatălui său, de data aceasta pentru scopurile sale personale, utilizând probabil textul pentru descrierea războiului otoman din anii 1663-1664.